

Krediet in Coronatijd

Even voorstellen...

- Hans Becx
- Partner / Registeraccountant
- MKB Kredietcoach

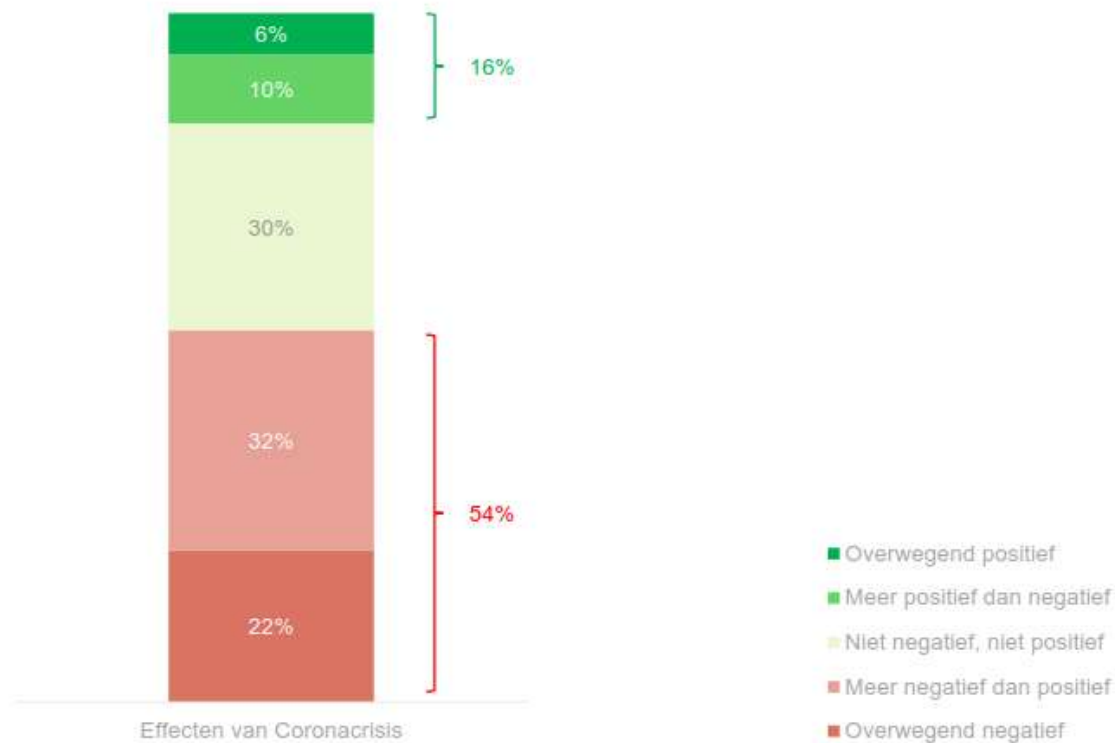
Onderzoeksrapport Kantar 8 oktober 2020

In het onderzoek is aandacht gegeven aan de volgende steunmaatregelen:

- NOW 1.0 regeling;
- NOW 2.0 regeling;
- TOGS regeling;
- TVL regeling;
- Uitstel van belastingbetaling;
- De fiscale coronareserve;
- Diverse kredietmogelijkheden.

Meer dan de helft van ondernemers ervaart negatieve gevolgen van de coronacrisis

maar ook één op de zes ondernemers ervaart positieve gevolgen van de coronacrisis.

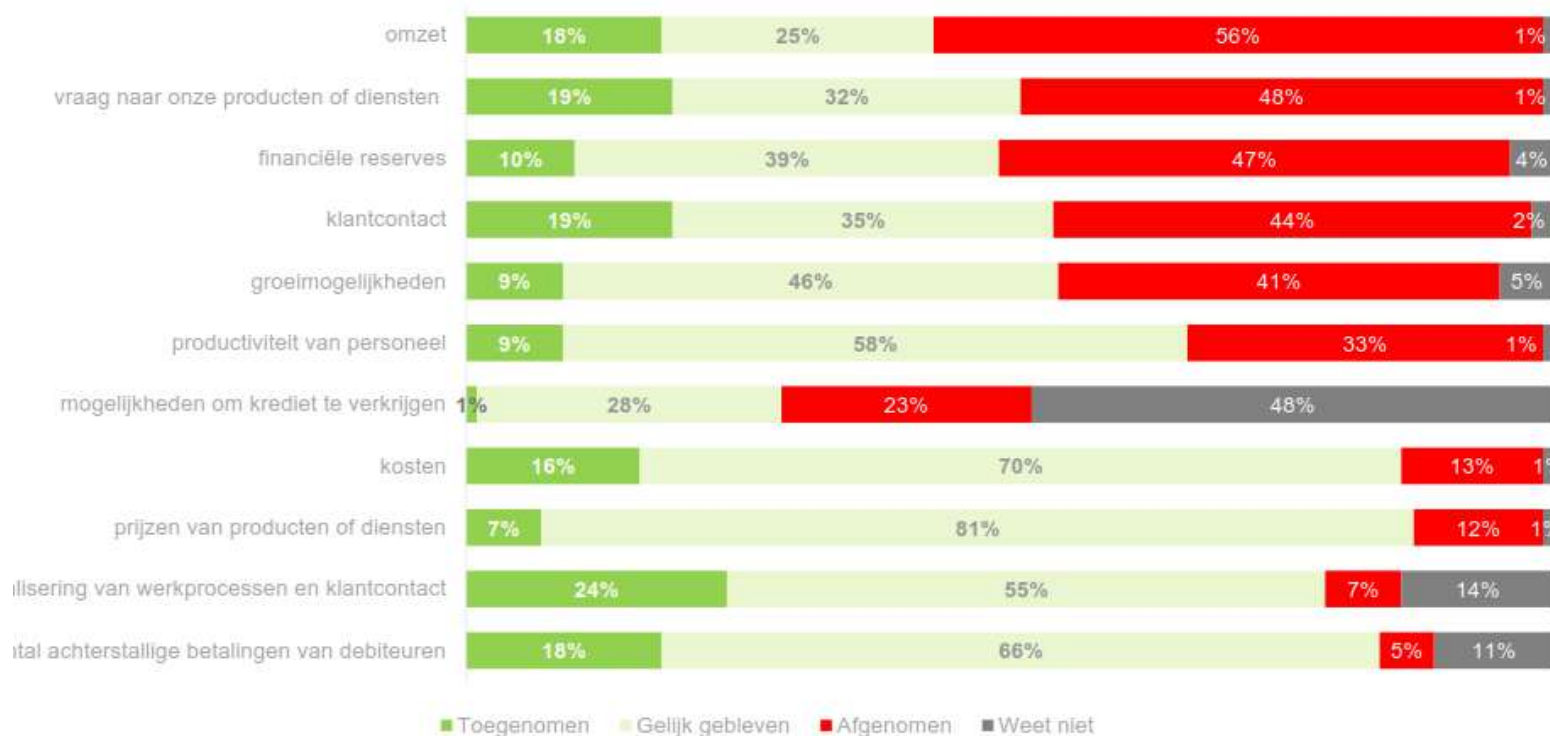

Ondernemers in de zorg, onderwijs en overige dienstverlening geven vaker aan dat de coronacrisis (overwegend) negatieve gevolgen heeft gehad voor hun bedrijf (66%) dan ondernemers in de handel en transport (37%).

Ondernemers met >50 werknemers geven vaker aan meer negatieve dan positieve gevolgen van de coronacrisis te hebben gehad (48%) dan ondernemers met 2 t/m 4 werknemers¹ (31%). Echter geven ondernemers met 5 t/m 10 werknemers weer vaker aan overwegend negatieve gevolgen te ervaren (26%) dan ondernemers met > 50 werknemers (14%).

Bedrijven zien met name een flinke afname in omzet, vraag, en financiële reserves, terwijl hun kosten grotendeels hetzelfde blijven

Gevolgen van coronacrisis per aspect van bedrijfsvoering

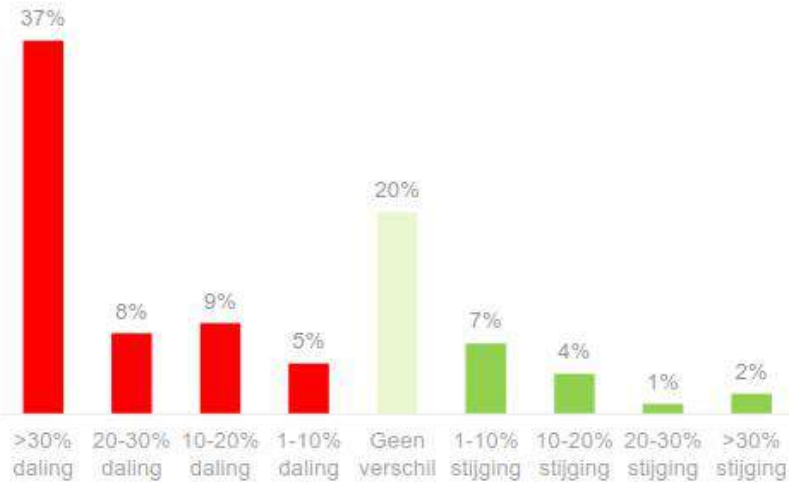

De grootste verschillen zijn te zien tussen de branche **Handel & Transport** en **Zorg, Onderwijs & overige dienstverlening**. De vraag naar producten/diensten (64% vs. 39%), omzet (76% vs. 44%), financiële reserves (62% vs. 37%) en productiviteit van personeel (56% vs. 26%) zijn in de **Zorg en onderwijsbranche** vaker afgenomen dan in de **Handel & Transport**.

Ondernemers met **>5 werknemers** geven vaker aan dat de kosten zijn toegenomen dan ondernemers **2 t/m 4 werknemers**. Ondernemers met **>50 werknemers** hebben meer achterstallige betalingen van debiteuren dan ondernemers met **<10 werknemers**.

Ruim een derde van de ondernemers zag hun omzet met >30% dalen in de maanden maart t/m juli – voor vier op de tien is de situatie in juni verbeterd

Omzet in de maanden maart t/m mei

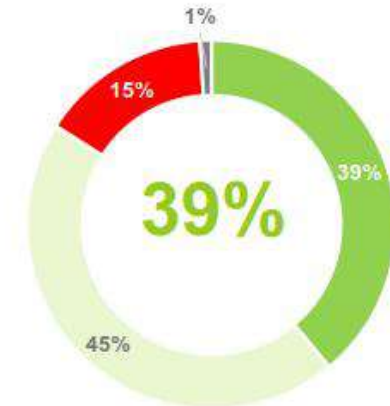

In de branche **Zorg, Onderwijs & overige dienstverlening** zijn er meer ondernemers die een daling van >30% in hun omzet hebben gezien (57%) dan in de **Handel & Transport** (24%) en **Zakelijke dienstverlening** branche (23%).

De ondernemers in de **Zorg, onderwijs en overige dienstverlening** geven echter wel vaker aan dat hun omzet in juni beter was dan de maanden ervoor (58%) dan ondernemers in de **Zakelijke dienstverlening** (29%). Voor hun is het juist vaker hetzelfde gebleven (59% vs. 29%).

Ondernemers met **<10 werknemers** hebben vaker een daling van meer dan 30% in de omzet gehad (38%) dan ondernemers met **>50 werknemers** (18%).

Omzet in juni

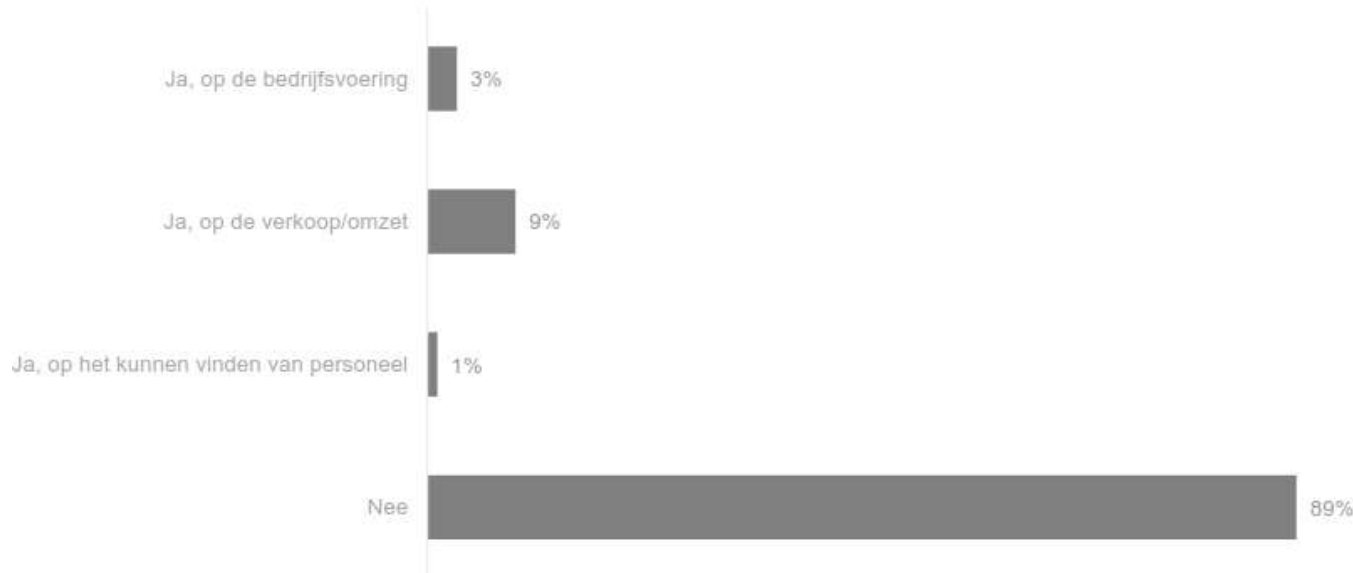

- Beter dan de maanden daarvoor
- Hetzelfde gebleven
- Slechter dan de maanden ervoor
- Weet niet

Slechts een klein deel geeft aan op dit moment invloed van de Brexit te ondervinden op het bedrijf

Dit kan mogelijk verklaard worden door het feit dat in de huidige coronacrisis, de Brexit voor veel ondernemers als een relatief kleiner probleem aan is gaan voelen.

Invloed Brexit op het bedrijf

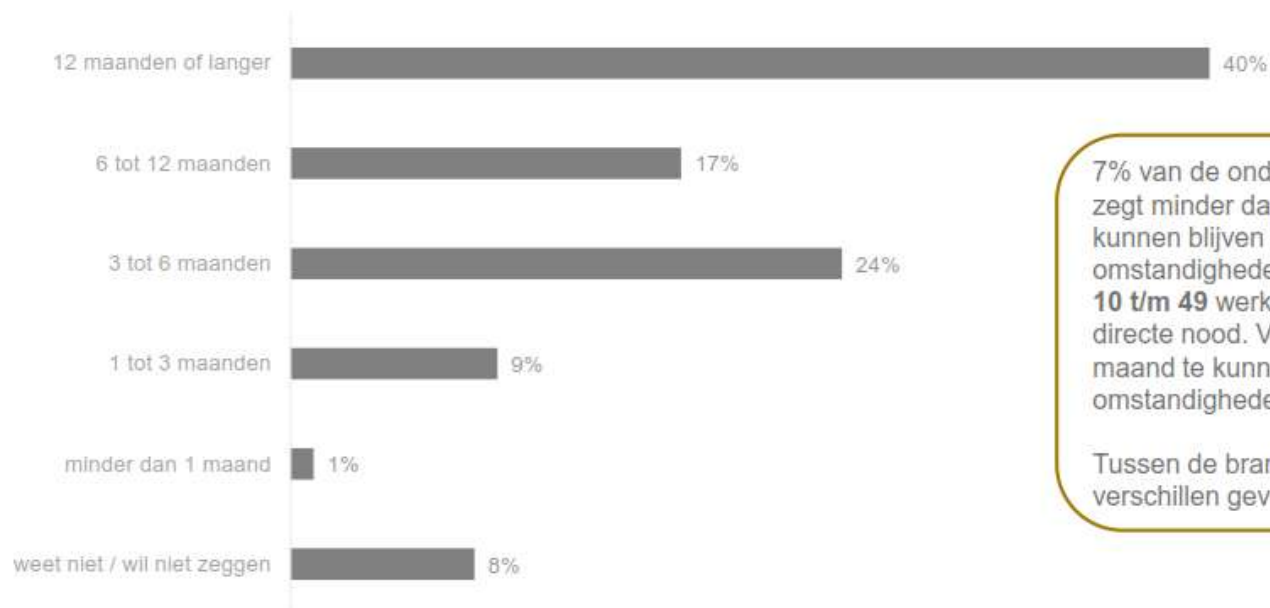
Ondernemers met **>50 werknemers** zeggen vaker de invloed van Brexit te merken op de bedrijfsvoering (13% vs. 2%), verkoop/omzet (19% vs. 9%) en het vinden van personeel (7% vs. 1%) dan ondernemers met **<10 werknemers**.

Zie voor meer informatie over de invloed van Brexit op bedrijven de Brexitmonitor, wave IV. In de Brexitmonitor, wave IV, is de impact van Brexit op bedrijven met een directe zakenrelatie met het Verenigd Koninkrijk onderzocht. Dit onderzoek heeft dit jaar voor de vierde keer plaatsgevonden.

Ongeveer vier op de tien ondernemers geven aan hun bedrijf nog minstens een jaar draaiende te kunnen houden onder de huidige maatregelen

Voor ongeveer 10% zou het uitblijven van verbetering al op korte termijn (1-3 maanden) ernstige problemen opleveren.

Hoe lang kunnen bedrijven de huidige situatie nog volhouden?

7% van de ondernemers met >50 werknemers zegt minder dan een maand alle kosten te kunnen blijven opbrengen onder de huidige omstandigheden. Ondernemers met 2 t/m 4 en 10 t/m 49 werknemers zitten minder vaak in directe nood. Van hen zegt 1% minder dan 1 maand te kunnen overleven onder de huidige omstandigheden.

Tussen de branches zijn geen significante verschillen gevonden.

Ondernemers maken voornamelijk geld vrij uit de buffers en door te besparen op overige kosten – bijna de helft heeft echter nog geen financiële maatregelen getroffen

Welke financiële maatregelen hebben bedrijven genomen?

Ondernemers in de **Zorg, Onderwijs & overige dienstverlening** zeggen vaker de financiële buffer te hebben aangesproken (40%) dan de ondernemers in de **Zakelijke dienstverlening** (17%) en **Handel & Transport** (17%).

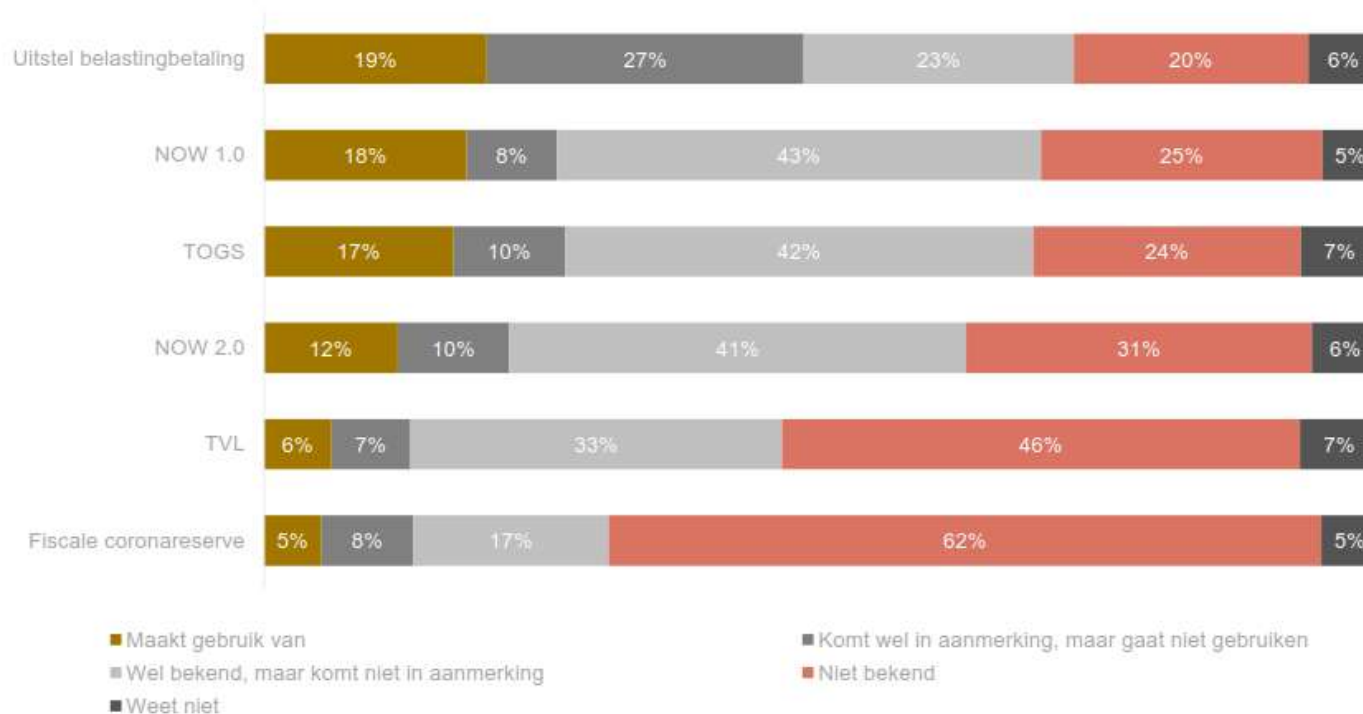
Ondernemers met **2 t/m 4 werknemers** hebben vaker geen maatregelen getroffen (46%) dan ondernemers met **>50 werknemers** (31%). Deze ondernemers geven vaker aan bespaard te hebben op personeelskosten (22%) dan de ondernemers met **2 t/m 4 werknemers** (12%).

Voorlopige conclusies

- Beeld van na de eerste golf, dus gevolgen tweede golf nog niet meegenomen;
- Verschillend beeld per sector;
- Substantieel deel ondernemers verwacht binnen een jaar problemen;
- Steunmaatregelen hebben ondernemers goed geholpen maar structurele maatregelen zijn nog niet of nauwelijks genomen;
- Steunmaatregelen worden sterk afgebouwd of helemaal beëindigd.

De bekendheid van de regelingen 'uitstel van belastingbetaling', NOW 1.0 en TOGS zijn het grootst

Naast het feit dat de NOW 1.0, de TOGS-regeling, en de uitstel van belastingbetaling regeling het bekendst zijn, worden deze regelingen op dit moment ook het vaakst gebruikt. Over de fiscale coronareserve en TVL-regeling* zijn ondernemers beduidend minder goed op de hoogte.

Ondernemers die wel in aanmerking komen voor steunmaatregelen, maar hier geen gebruik van maken, kiezen hier onder meer voor omdat:

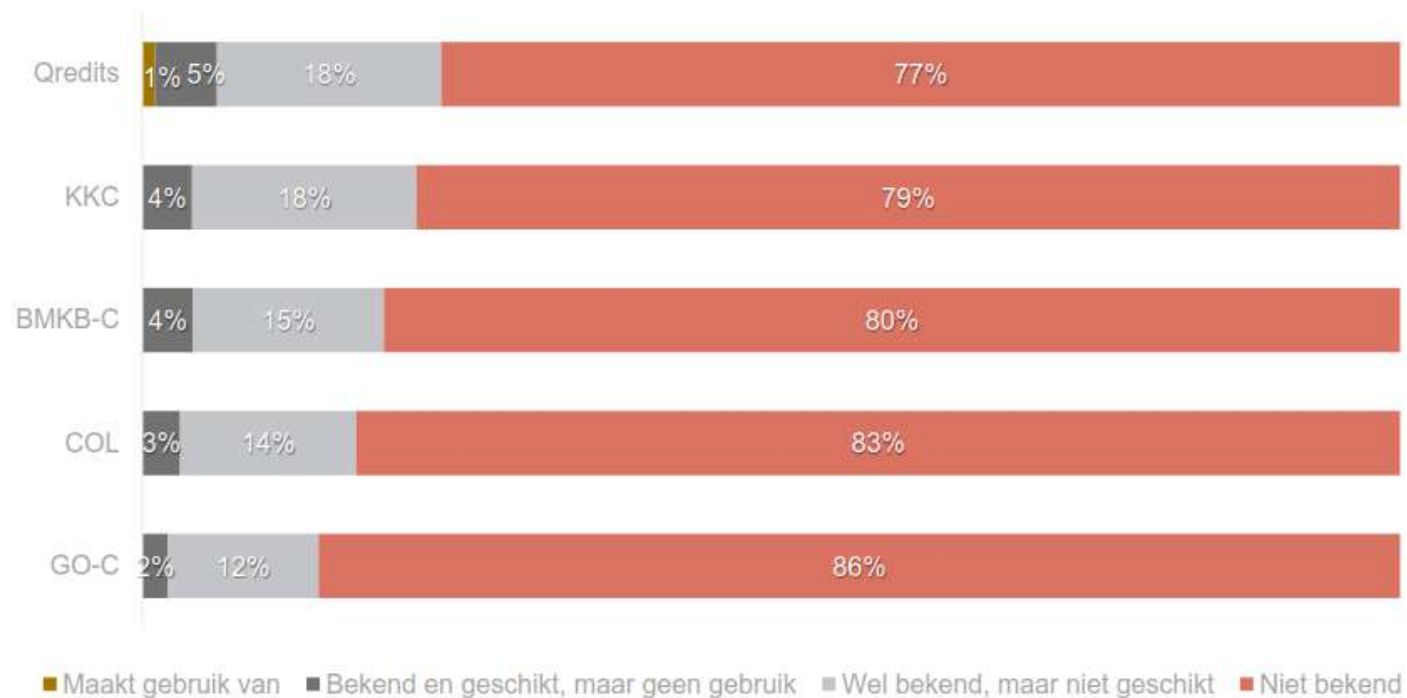
- Er voldoende liquiditeit is in het bedrijf en ze het niet nodig hebben.
- Ze hun problemen liever oplossen zonder overheidssteun.
- Het proces hen te lang duurt, of gezien wordt als te veel rompslomp.
- Ze later dubbele betalingen willen voorkomen (bij belastinguitstel).
- Ze hier nog intern in overleg over zijn.

- Ondernemers moeten de komende periode meer op eigen benen gaan staan.
- Op dit moment nog relatieve rust bij afdelingen Bijzonder Beheer.
- Toename kredietaanvragen begin 2021.

De bekendheid van de onderstaande (crisis-)kredietinstrumenten bij ondernemers varieert van kwart (24%) tot 14%¹

Ondernemers met >50 werknemers zijn vaker bekend met COL dan ondernemers met 5 t/m 10 werknemers.

(Crisis-)kredietinstrumenten

- Qredits
- KKC
- BMKB-C
- COL
- GO-C

Theorie

- Expected Loss (EL) = Probability of Default (PD) * Loss Given Default (LGD);
- EL is dus verwacht verlies van de kredietverstrekker;
- PD is de kans op het niet nakomen van rente- en/of aflossingsverplichting binnen een jaar;
- LGD het bedrag dat de kredietverstrekker niet meer terugkrijgt na inwinning van de zekerheden;
- Rente wordt voor groot deel bepaald door risico-opslag (afhankelijk van de rating van de ondernemer).

Qredits

- Sociale kredietverstrekker (stichting zonder winstoogmerk);
- Andere beoordeling dan banken;
- Wel uitgebreide beoordeling business case en coaching;
- Hogere financieringskosten;
- Bij financiering middels BV ook een privé borgstelling.

KKC (Kleine Kredieten Corona garantieregeling)

- Minimale leenbedrag € 10.000;
- Maximale leenbedrag € 50.000;
- Leenbedrag maximaal 25% van de omzet;
- Looptijd 5 jaar;
- 1e jaar aflossingsvrij; daarna lineaire aflossing;
- Borgstelling overheid 95%.

BMKB-C (Borgstelling MKB Kredieten Corona)

- Voor bedrijven < 250 werknemers of € 50 miljoen omzet;
- Budget € 640 miljoen banken en € 25 miljoen niet bancaire;
- Looptijd tot 30 juni 2022;
- Kredietaanvragen tot € 266.667 kunnen voor 75% gefinancierd worden met BMKB;
- Hogere aanvragen voor 50%;
- Maximum verhoogd van € 1 miljoen naar € 1,5 miljoen;
- Borgstelling 90% voor BMKB-C.

BMKB-C (Borgstelling MKB Kredieten Corona)

- Ook een verruiming voor bedrijven die minimal 20% van hun omzet halen uit activiteiten die geraakt worden door PFAS- en stikstof problematiek;
- Nadeel BMKB zijn de hoge kosten, maar die zijn tijdelijk verlaagd.

COL (Corona Overbruggingsregeling)

- Voor startups, scale-ups en innovatieve MKB'ers;
- Overwegend gefinancierd met extern eigen vermogen;
- € 150 miljoen via de regionale ontwikkelingsmaatschappijen.

GO-C (Garantie Ondernemingsfinanciering Corona)

- Voor (middel) grote ondernemingen;
- Bank kan 80% of 90% staatsgarantie krijgen;
- Lager risico bank.

Kredietaanvraag

- Waar beoordeelt een financier op;
- De vent, de tent en de cent;
- Ondernemer;
- Onderneming en business case;
- Financiële cijfers.

Kredietaanvraag

- Zorg dat uw administratie bij is;
- Laat zien dat u uw bedrijf en de markt goed kent;
- Geef aan waar u de financiering voor nodig heeft;
- Denk aan de gouden balansregel;
- Maak een liquiditeitsprognose voor het komend jaar (inclusief scenario's);
- Beschrijf uw business case (na Corona);
- Zorgplicht banken blijft overeind staan.

Coronaparagraaf

- Wat is de invloed van Corona op mijn bedrijf (geweest);
- Beschrijf uw business case na Corona;
- Gevolgen voor de samenleving en dus uw markt;
- Continuïteit bij wegvallen belangrijke mensen, leveranciers of afnemers.

Wanneer welke financier(ing)?

Financieringsdoel

Financieringsbron	bedrijfsmiddelen	bedrijfsovername	eigen vermogen	groefinanciering	herfinanciering	herstructurering	huusvesting	innovatie	Start bedrijf	werkkapitaal
achtergestelde lening	***	***	-	***	**	***	**	***	***	-
bank reguliere lening	***	**	-	*	**	-	***	-	*	***
bank rekening-courantkrediet	-	-	-	-	*	-	-	-	*	***
business angels en informele investoren;	*	***	***	***	-	**	-	***	*	-
crowdfunding;	***	*	**	**	**	**	***	**	**	*
hypotheek;	-	-	-	-	-	-	***	-	-	-
investeringskrediet;	***	-	-	**	-	*	*	**	**	-
kapitaalbreng;	*	**	***	**	*	**	*	**	***	*
ketenfinanciering;	***	*	-	**	**	*	**	*	**	***
kredietunie;	***	*	-	**	**	*	**	*	**	***
factoring;	-	-	-	**	**	**	-	-	-	***
leasing financieel	***	-	-	-	-	-	-	-	-	-
operationele leasing	***	-	-	-	-	-	-	-	-	*
lening familie en vrienden;	**	-	***	-	-	*	-	-	**	**
leverancierskrediet;	-	-	-	-	-	-	-	-	*	***
mezzaninefinanciering;	-	**	***	***	*	*	-	**	-	-
overbruggingskrediet;	-	***	-	**	**	**	-	-	-	-
overnamefinanciering;	-	***	-	-	-	-	-	-	-	-
participatiemaatschappijen;	-	*	**	***	*	*	-	***	**	-
risicokapitaal (venture capital/private equity)	-	**	***	***	*	*	-	***	*	-
credits microfinanciering tot € 50.000	***	-	-	-	-	-	-	-	***	**
credits MKB-krediet van € 50.000 tot € 250.000	***	-	-	*	*	*	**	*	-	**
voortuitbetaling klanten;	-	-	-	-	-	-	-	-	**	***

Slagingskans

- zeer laag
- * laag
- ** redelijk
- *** goed

Ongeveer een kwart van de ondernemers denkt dat het herstel al is begonnen, vier op de tien vermoeden echter dat de (echte) crisis nog lang zal aanhouden

Wat zijn de toekomstverwachtingen omtrent de coronacrisis?

Bij ondernemers in de **Zakelijke dienstverlening** heerst het idee dat de echte crisis nog moet beginnen sterker (55%) dan bij **Handel & Transport** (26%) en **Zorg, Onderwijs en overige dienstverlening** (21%).

In de laatstgenoemde branche is men er juist meer van overtuigd dat het herstel al is begonnen (37%) maar ook dat hun branche sterker is getroffen dan anderen door de crisis (21%).

Ondernemers met **10 t/m 49** (32%) en **>50 werknemers** (33%) denken vaker dat het herstel al is begonnen dan ondernemers met **5 t/m 10 werknemers** (17%).

- Stapelen financiering;
- Er zijn meer partijen dan uw bank;
- Voor Corona financieringen moet aanvraag verband hebben met terugval Corona; dus resultaat 2020 wordt vergeleken met 2019;
- Signaleer tijdig een liquiditeitstekort zodat u de problemen voor kunt blijven;
- Besteed tijd en aandacht aan de financieringsaanvraag;
- Financieren is een vak; wij kunnen helpen.

BEDANKT!